

Handläggare
Johanna Löfvenius
Telefon: 0850824054**Till**
Skärholmens stadsdelsnämnd
2022-05-19

Flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina

- Svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 5 april om ett initiativärende rörande flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina. Ärendet har skickats på remiss till samtliga stadsdelsnämnder samt ett antal facknämnder. Stadsledningskontoret har, i ärendet, identifierat ett antal behov som kan komma att uppstå inom ramen för flyktingmottagandet, bland annat inom förskola, öppna verksamheter, ensamkommande barn och unga och medborgarservice. Stadsledningskontoret bedömer att det finns ett antal verksamheter som behöver utökade anslag redan i detta skede. Stadsdelsnämnderna föreslås få en budgetjustering om totalt 13 mnkr för att anpassa och förstärka öppen verksamhet riktat till målgruppen.

Förvaltningen ser positivt på att en gemensam inriktning för staden har tagits fram även om förutsättningarna, både gällande kommunens ansvar samt hur den faktiska utvecklingen kommer att te sig, fortfarande är oklara. Förvaltningen instämmer till fullo i att det är viktigt att trots osäkerheten i utvecklingen, förstärka de verksamheter som sannolikt kommer att påverkas av mottagandet för att kunna agera proaktivt och på så sätt bygga en stabil grund för mottagandet av flyktingar.

Skärholmens stadsdelsförvaltning
Samordnings- och kommunikationsstabenBodholmsplan 2, 127 26 Skärholmen
Box 503
127 26 Skärholmen
Växel 08-508 24 000
Fax
skarholmen@stockholm.se
stockholm.se

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade den 5 april om ett initiativärende rörande flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina. Ärendet har skickats på remiss till samtliga stadsdelsnämnder samt ett antal facknämnder.

Ärendet

Rysslands invasion av Ukraina har medfört att en relativt stor del av den ukrainska befolkningen har varit tvungen att lämna sitt land och befinner sig på flykt. En majoritet av dessa finns i nuläget i de länder som gränsar till Ukraina även om ett stort antal också har anlänt till andra länder inklusive Sverige. Det är svårt att förutse hur många flyktingar som kan komma att söka skydd i Sverige. De av stadens verksamheter som kan tänkas bli berörda förväntas därför följa utvecklingen och vara förberedda. Stadsledningskontoret menar dock att det är viktigt att verksamheterna redan nu ges förutsättningar för ett förstärkt arbete. Det remitterade ärendet avser att tydliggöra stadens inriktning samt föreslå förstärkningar som gör att staden har stabil grund för mottagande av flyktingar.

Det finns flertalet osäkerheter rörande kommunernas ansvar kopplat de rättigheter som personer har genom ett uppehållstillstånd under EU:s massflyktsdirektiv. Stadens ansvar att tillhandahålla skolgymnasie- och förskoleplats är tydligt. Frågan om rätt till ekonomiskt nödbistånd och till någon form av äldreomsorg är exempel på frågor som är oklara.

Stadsledningskontoret har identifierat ett antal behov som kan komma att uppstå inom stadens verksamheter inom ramen för flyktingmottagandet. Nedan beskrivs de behov som stadsledningskontoret har identifierat för några av de verksamhetsområden som är särskilt relevanta för stadsdelsförvaltningen.

Förskola

För att hantera ett ökat antal barn i förskolan kan fler befintliga lokaler behöva sättas i bruk, till exempel genom att förlänga tidsbegränsade bygglov. En viktig faktor för möjligheterna till utökning av skolgymnasie- och förskoleplatser är därutöver tillgången till tolkar vid START Stockholm samt lärare och annan personal vid såväl språkcentrum som skol- och förskoleverksamheter som talar ukrainska och ryska.

Öppna verksamheter

Stadsdelsnämndernas öppna verksamheter utgör en viktig resurs i arbetet med den aktuella målgruppen och verksamheterna kan komma att behöva anpassas efter förändrade och nya behov. Exempel på verksamheter som kan utgöra en viktig resurs är öppen förskola, seniorträffar, fritidsverksamhet, parklekar och stadsdelsnämndernas medborgarkontor. Det är särskilt viktigt redan i det initiala skedet att öppen förskola anpassar sin verksamhet i de delar av staden där det finns evakueringsboenden. Inför sommaren kan det också bli aktuellt med sociala aktiviteter och ett arbete med

fritidsverksamhet med mera. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna, tillsammans med exempelvis kulturnämnden och idrottsnämnden, planerar för att det under sommarmånaderna kan behövas förstärkta insatser och bemanning och det kan även bli aktuellt att koppla samman stadens arbete med feriearbetande ungdomar med att genomföra dessa aktiviteter.

Ensamkommande barn och unga

I dagsläget är endast två procent av de flyktingar som kommer från Ukraina ensamkommande barn och unga. Om den andelen skulle öka kraftigt kan det innebära ett ökat behov av jour- och familjehem vilket skulle kräva förstärkta resurser både hos socialnämnden och stadsdelsnämnderna för utredning, uppföljning och kontroll av jour- och familjehem. Ett större antal anvisade ensamkommande barn och unga skulle också innebära behov av förstärkta resurser för barn- och ungdomsutredningar.

Samarbete med civilsamhället

De ukrainska flyktingarna har inte rätt till samhällsorientering eller annan introduktion till det svenska samhället. Stadens verksamheter bör samarbeta med civilsamhället, exempelvis de organisationer som samlar ukrainare med längre bakgrund i Sverige. Dessa och andra kan vara en brygga mellan målgruppen och det svenska samhället, exempelvis genom att bistå i att förklara det svenska samhället och lotsa till rätt instanser.

Medborgarservice

Fokus för stadens kommunikation om flyktingmottagandet kan med fördel läggas på digital kommunikation då målgruppen bedöms kunna ta del av denna på ett fullgott sätt. Behovet av rådgivning via personligt möte, telefon och mejl ska dock inte underskattas då det till exempel finns en risk för en utveckling där individer/familjer inte får det stöd de behöver på grund av att det är oklart vem som ska ansvara för att möta det. Welcome House, stadsdelarnas medborgarkontor och kontaktcenter utgör en viktig del i detta arbete, ett arbete som kan komma att behöva förstärkas. Behovet av översättningar till engelska, ukrainska och ryska kommer att kräva ekonomiska resurser. Vidare behöver stadens nämnder som är aktiva i flyktingmottagandet omhänderta god bemanning av kommunikationsfunktionerna under semestermånaderna.

Ekonomiska konsekvenser

Då det i nuläget inte går att förutsäga hur stort antalet flyktingar från Ukraina de facto kommer att bli går det inte heller att säga exakt hur stora förstärkningarna kommer att behöva vara inom respektive område. Stadsledningskontoret bedömer dock att det finns ett antal verksamheter som behöver utökade anslag redan i detta skede. Stadsdelsnämnderna föreslås få en budgetjustering om

totalt 13 mnkr för att anpassa och förstärka öppen verksamhet riktat till målgruppen. Ersättningen kan exempelvis gå till öppen förskola, fritidsverksamhet, medborgarkontor, sommarlovsaktiviteter med mera. Medlen kommer att nycklas ut till stadsdelsnämnderna med hjälp av resursfördelningsmodellen för barn-, kultur- och fritid.

De förstärkningar som föreslås kommer att medföra ökade kostnader för respektive verksamhet. Kostnadsersättning från staten ska sökas för insatser och förstärkning som inte åligger kommunerna utifrån en tillämpning av gällande lagstiftning. Samtliga nämnder ska, där det uppstår, följa extraordinära kostnader till följd av mottagandet för att kunna ta del av eventuella ersättningar från staten samt att i stadens kommande större uppföljningsärenden kunna ansöka om kompensation.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid samordnings- och kommunikationsstaben.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på att en gemensam inriktning för staden har tagits fram även om förutsättningarna, både gällande kommunens ansvar samt hur den faktiska utvecklingen kommer att te sig, fortfarande är oklara. Förvaltningen instämmer till fullo i att det är viktigt att trots osäkerheten i utvecklingen, förstärka de verksamheter som sannolikt kommer att påverkas av mottagandet för att kunna agera proaktivt och på så sätt bygga en stabil grund för mottagandet av flyktingar.

Förskola

Förvaltningen har inventerat kapaciteten för att ta emot fler barn i såväl befintliga lokaler som i lokaler som kommer färdigställas under kommande år. Förvaltningen deltar också löpande i utbildningsförvaltningens forum för samordning av placeringar.

Den språkinventering som genomfördes under hösten 2021 visar att förskolorna har en pedagog som pratar ukrainska och sex pedagoger som pratar ryska. Förskolorna har rutiner och arbetssätt för att ta emot nya barn och det finns en vana av att använda tolk vid inskolning.

Öppna verksamheter

Förvaltningen har initierat ett arbete med att, i samverkan med SHIS, stärka upp närvaron av personal från bland annat öppen förskola och medborgarservice i de evakueringsboenden som för närvarande finns i stadsdelsnämndsområdet. Planering pågår också för att förstärka de öppna verksamheterna med personal med relevanta språkkompetenser. Förvaltningen har därutöver också inlett en sommarplanering av fritidsverksamheterna som innebär att

strukturerad ledarledd verksamhet och generösa öppettider kommer erbjudas hela sommaren, med hög kapacitet att möta såväl barn som familjer.

Ensamkommande barn och unga

Förvaltningen har till dags dato tagit emot tre ensamkommande barn från Ukraina, vilket inte i nämnvärd utsträckning har påverkat verksamheten. Förvaltningen delar dock stadsledningskontorets analys att en kraftigt ökad andel ensamkommande till stadsdelen sannolikt kommer att medföra ett ökat behov av jour- och familjehem vilket skulle kräva förstärkta resurser för utredning, uppföljning och kontroll av jour- och familjehem samt även förstärkta resurser för barn- och ungdomsutredningar.

Medborgarservice

Förvaltningens tidigare erfarenheter från mottagande av nyanlända är att de verktyg som finns i staden idag erbjuder begränsade möjligheter till stöd och vägledning via digitala kanaler och att behovet av rådgivning via personligt möte även för denna målgrupp kommer att vara stort. Förvaltningens medborgarkontor har redan väglett ett antal nyanlända ukrainare. Den vanligaste frågan hos målgruppen, som medborgarkontoret hjälper till med, handlar om barnomsorg. Förvaltningen samarbetar även med Welcome house som har huvudansvaret för stöd till målgruppen under den första tiden i Sverige.

Ekonomiska konsekvenser

Förvaltningen delar stadsledningskontoret analys att det är svårt att bedöma vilka ekonomiska konsekvenser som händelseutvecklingen i Ukraina kan medföra för förvaltningens verksamheter. Därför är det i dagsläget svårt att bedöma huruvida de budgetjusteringar som föreslås för att bland annat förstärka öppna verksamheter är tillräckliga.

Jämställdhetsanalys

Stadsledningskontoret lyfter i ärendet att erfarenheter från tidigare krig och flyktingströmmar visar att kvinnor och barn riskerar att utsättas för olika typer av våld och övergrepp såväl innan de lämnar sitt hemland, som under flykten och i en osäker situation i det nya landet. Att vara på flykt innebär ofta en ekonomisk osäkerhet och det finns risk att kvinnor utnyttjas i utbyte mot mat och enklare varor. De riskerar även att utsättas för verbalt, fysiskt och sexuellt våld av människosmugglare och att bli föremål för människohandel. Eftersom huvuddelen av flyktingarna som hittills kommit till Sverige är just kvinnor och barn, är detta något som i allra högsta grad blir relevant för förvaltningen att ta höjd för och ha en beredskap att hantera i mottagandet.

Patrik Åhnberg
Stadsdelsdirektör

Johanna Löfvenius
Chef, samordnings- och
kommunikationsstaben

Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Godkänt tjänsteutlåtande, KS 2022/383

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Patrik Åhnberg, Stadsdelsdirektör	2022-05-04
Johanna Löfvenius, Chef, samordnings- och kommunikationsstaben	2022-05-03